

ZAPISNIK 1. sestanka Nacionalnega sveta za plačila

Datum in čas sestanka: 29. 1. 2014, od 11:00 do 13:35

Lokacija sestanka: Banka Slovenije

Prisotni člani: Darko Bohnec (predsednik Sveta), Peter Centrih (namestnik predsednika Sveta) (oba Banka Slovenije), Mojca Kunšek (Agencija RS za javnopravne evidence in storitve), Boris Bjelica (Banka Koper d.d.), Jana Ahčin (Davčni uprava RS), Tomaž Okorn (Gospodarska zbornica Slovenije), Gojmir Nabergoj (Intesa Sanpaolo Card d.o.o.), Dajana Muženič Abramovič (Javna agencija RS za varstvo konkurence), Brigita Gašperin (Ministrstvo za finance), Vlasta Brečko (Nova KBM d.d.), Miran Vičič (Nova Ljubljanska banka d.d.), Mojca Andronja (Slovensko zavarovalno združenje), Aleksandra Miklavčič (Uprava RS za javna plačila), Boštjan Krisper (Zveza potrošnikov Slovenije)

Prisotni namestniki članov: Mojca Vrbančič (Bankart d.o.o.), Milena Fajs (E-Funds International Limited), Borut Tomažič (Združenje bank Slovenije)

Ostali prisotni: Tanja Bakan Rožič (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo), Marjanca Simsič (Trgovinska zbornica Slovenije), France Arhar, Marjeta Stanovnik (oba Združenje bank Slovenije), Simon Anko, Jure Šupek, Maruša Plavec, Nina Frkovič, Aljoša Šega (vsi Banka Slovenije)

Odsotni: Aleksander Kurtevski (Bankart d.o.o.), Erik Osolin (E-Funds International Limited), Sabina Koleča (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo), Irena Vodopivec Jean (Združenje bank Slovenije)

Predlog dnevnega reda

1. Motivi in cilji Banke Slovenije pri oblikovanju Nacionalnega sveta za plačila
2. Predlog poslovnika Nacionalnega sveta za plačila
3. Problematika direktnih obremenitev SEPA v Sloveniji
4. Migracija na SEPA in zahteve Uredbe (EU) št. 260/2012
5. Informacija o ustanovitvi Odbora za plačila malih vrednosti v eurih

Uvod

D. Bohnec je pozdravil prisotne na sestanku in poudaril, da je ustanovitev Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju: Svet) pomemben korak naprej v krepitvi trga plačilnih storitev, kajti le dobro delujoč trg plačilnih storitev lahko prispeva k uravnoteženemu in trajnostnemu razvoju plačilnih storitev v Sloveniji. Svet je bil vzpostavljen z namenom, da se zagotovi ustrezen dialog med posameznimi deležniki na trgu plačilnih storitev, ob naraščajočem zavedanju pomena učinkovitih načinov plačevanja za gospodarstvo in družbo kot celoto.

Sklep: Udeleženci so soglasno potrdili predlog dnevnega reda sestanka.

Ad 1)

Motivi in cilji Banke Slovenije pri oblikovanju Nacionalnega sveta za plačila

S. Anko je predstavil motive in cilje, ki jih je Banka Slovenije zasledovala pri oblikovanju Sveta.

Po končani predstavitvi je D. Bohnec poudaril, da trenutno (pa tudi v preteklosti) sicer že obstajajo (in so obstajala) podobna telesa (npr. Odbor za plačilni promet (ZBS), Projekt SEPA (ZBS), Nacionalni forum SEPA, Projektni svet SIMP (Bankart d.o.o.)), ki se (so se) ukvarjajo s sorodnimi vsebinami kot Svet, vendar niso uspela zagotoviti primerne vključenosti vseh deležnikov na trgu plačil. Prav tako je izpostavil, da, čeprav je v Sloveniji migracija na SEPA že pri koncu, je potrebno v bančnem sektorju oblikovati ali deloma ohraniti ustrezno strokovno in logistično podporo vsebinam plačilnih storitev, kar bo slovenskemu trgu plačilnih storitev omogočilo zagotoviti in ohraniti svoje mesto (vlogo in vpliv) v SEPA. Poudaril je tudi, da je bilo še 17. 12. 2013 na sestanku bank in drugih deležnikov (SEPA High Level Meeting) v Frankfurtu (ECB) ugotovljeno, da podaljšanje končnega datuma (tj. 1. 2. 2014) za migracijo na SEPA ni potrebno. Kljub temu je Evropska komisija v začetku januarja objavila predlog Uredbe, ki spreminja Uredbo (EU) št. 260/2012 in podaljšuje rok za migracijo za dodatnih šest mesecev. Nadaljeval je s tezo, da obstaja veliko različnih tem, ki bi jih bilo nujno pokrivati v Svetu, tako na sestankih, kot tudi preko spletne strani Sveta (na predvidenem forumu). Nato je odprl razpravo.

F. Arhar je izpostavil vprašanje glede pravno-formalnega statusa Sveta. Zanimalo ga je, ali je Svet zgolj posvetovalno telo in kakšen bo način odločanja v njem. Prav tako ga je zanimalo, ali bodo sprejete odločitve in priporočila v okviru Sveta zavezujoči. Izpostavil je, da bi želel poznati logistiko z vsemi posledicami neupoštevanja sprejetih odločitev in priporočil v Svetu. Zaključil je z vprašanjem glede članstva v Svetu, in sicer, ali je članstvo zaprtega tipa, ali pa so mogoče še naknadne vključitve članov v Svet. Na zastavljena vprašanja se je odzval D. Bohnec, ki je povedal, da Sklep o vzpostavitvi Nacionalnega sveta za plačila (v nadaljevanju: Sklep) precej jasno obravnava te tematike. Omenil je 2. člen Sklepa, ki pravi, da je Svet v svoji osnovi strateško, posvetovalno in komunikacijsko telo in njegove odločitve služijo kot osnova za delo sodelujočih v Svetu na področju plačil in plačevanja. V nadaljevanju je omenil še 4. člen Sklepa, ki ureja omejitve pristojnosti Sveta (tj. Svet nima pristojnosti sprejemanja zavezujočih odločitev in zato ni uradno odločitveno telo, lahko pa poda usmeritve in/ali mnenja, ki so javni). D. Bohnec je poudaril, da se bo na sestankih iskal konsenz med vsemi člani, vedno pa je možno tudi nestrinjanje s sprejetimi odločitvami. Glede članstva je izpostavil, da gre načelno v Svetu za sodelovanje med javnimi institucijami (ministrstva, pristojna za vprašanja, povezana s plačevanjem), organizacijami in institucijami, ki delujejo v imenu uporabnikov ali ponudnikov plačilnih storitev, upravljavci shem plačilnih instrumentov ter kartičnimi procesorji. S. Anko je dodatno pojasnil, da je v Svetu omogočeno široko sodelovanje vseh deležnikov, ki so neposredno ali posredno povezani s plačilnimi storitvami. Udeležba je zato omogočena vsem skupinam deležnikov na trgu plačilnih storitev, ki za sodelovanje v Svetu izkažejo legitimen interes in izpolnjujejo s Sklepom določene kriterije, ob upoštevanju zastopanosti različnih skupin deležnikov. Široka udeležba v Svetu omogoča obravnavo vprašanj, ki ne morejo biti razrešena s strani enega samega subjekta ali skupine deležnikov. Sodelovanje pri oblikovanju stališč Sveta tako ustvarja večje zaupanje v končne rezultate in povečuje odgovornost sodelujočih v Svetu. S. Anko je ponovil, da je pomembno, da Svet odloča s konsenzom, tj. soglasjem vseh, saj deležniki v Svetu niso enakomerno zastopani in bi lahko prihajalo do vsiljevanja odločitev manjšini, cilj Banke Slovenije pa je omogočiti

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

vsem deležnikom enake možnosti za zastopanje svojih stališč. Banka Slovenije nastopa v vlogi katalizatorja na področju plačilnih storitev in sistemov ter zagotavlja uveljavljanje skupne politike Evrosistema na tem področju v Sloveniji. F. Arhar je dodal, da je stoddostni konsenz največja demokracija, vendar pri tem vidi kot slabost številne možnosti izkoriščanja konsenza. Poudaril je predvsem neutemeljene možnosti blokade, ki bi bile na voljo vsakemu izmed deležnikov v Svetu, in svetoval Banki Slovenije, da v takšnih primerih, ko gre za očitno namerno blokado, sama odloči, kaj je najboljše za večino. Odzval se je S. Anko, ki je pojasnil, da Banka Slovenije lahko v primerih, ko gre za očitno (nekonstruktivno) blokado, poseže na področje delovanja Sveta v okviru svojih zakonskih pristojnosti. D. Bohnec je dodal, da bo v primeru nedoseženega konsenza Banka Slovenije podala mnenja in skozi instrumente, ki jih ima na voljo, kot regulator in nadzornik, omogočila usmerjanje razvoja trga plačilnih storitev v Sloveniji v skladu s politiko Evrosistema.

Ad 2)

Predlog poslovnika Nacionalnega sveta za plačila

Predlog poslovnika Nacionalnega sveta za plačila je predstavil S. Anko.

Po končani predstavitvi je D. Bohnec posebej omenil spletno stran Nacionalnega sveta za plačila, ki jo bo vzpostavil in ažuriral sekretariat. Predstavil je zasnovo spletne strani, ki bo sestavljena iz javnega in zaprtega dela; javni del spletne strani bo namenjen zagotavljanju transparentnosti delovanja Sveta in obveščanju javnosti o aktualnih tematikah s področja dela Sveta. Na javnem delu spletne strani bodo objavljena gradiva sestankov Sveta, potrjeni zapisniki sestankov Sveta, obvestila za javnost in letna poročila o delu Sveta. Zaprti del spletne strani pa bo namenjen članom Sveta za obravnavo aktualnih tematik s področja dela Sveta (spletni forum) in pregledu nad že obravnavanimi tematikami (arhiv). Na zaprtem delu spletne strani bodo objavljena delovna gradiva, potrjeni zapisniki delovnih skupin in druga relevantna dokumentacija, potrebna za obravnavo posamezne tematike.

V razpravo se je vključil F. Arhar, ki ga je zanimala minimalna potrebna prisotnost članov za sklepčnost Sveta. S. Anko je pojasnil, da je ambicija, da se obravnava posamezno tematiko na sestanku, če je zanimiva za vsaj štiri člane Sveta. V primeru, da se sestanka ne more udeležiti več kot tretjina članov Sveta (oziroma njihovih namestnikov), se sestanek prekliče. Z odgovorom je nadaljeval D. Bohnec, ki je poudaril, da je bistveno, da se člani Sveta o posamezni tematiki posvetujejo in oblikujejo neko skupno mnenje.

Ob koncu obravnave druge točke je pozval prisotne h glasovanju o predlogu poslovnika Nacionalnega sveta za plačila, ob tem pa je poudaril, da lahko člani morebitne pripombe na poslovnik podajo tudi naknadno.

Sklep: Nacionalni svet za plačila je soglasno potrdil predlog Poslovnika Nacionalnega sveta za plačila.

Ad 3)

Problematika direktnih obremenitev SEPA v Sloveniji

Tematiko sta predstavila M. Stanovnik in B. Krisper.

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

V razpravo, ki je sledila predstavitvi M. Stanovnik, se je najprej vključil B. Bjelica in izpostavil, da so banke zaradi migracije na SEPA in možnosti plačnika zahtevati povračilo denarnih sredstev iz naslova že poravnane direktne obremenitve SEPA pri poslovanju z direktnimi obremenitvami SEPA izpostavljene kreditnemu tveganju, ki je vključeno v pogodbeno razmerje med banko in prejemnikom plačila. S. Anko je pojasnil, da je možnost zahtevati povračilo denarnih sredstev pri poslovanju z direktno obremenitvijo prinesla že implementacija direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu v slovensko zakonodajo leta 2009.

V nadaljevanju je B. Krisper predstavil problematiko direktnih obremenitev SEPA v Sloveniji iz vidika uporabnikov plačilnih storitev (gre predvsem za problematiko visokih (in v nekaterih primerih z Zakonom o plačilnih storitvah in sistemih (ZPlaSS) neskladnih) nadomestil, ki jih ponudniki plačilnih storitev zaračunavajo uporabnikom plačilnih storitev pri poslovanju z direktno obremenitvijo SEPA). S. Anko je poudaril, da je Banka Slovenije na podlagi ugotovitve, da imajo nekateri ponudniki plačilnih storitev v svojih cenikih navedena nadomestila, ki jih v skladu z ZPlaSS ne bi smeli zaračunavati, pri vseh ponudnikih plačilnih storitev opravila poizvedbo, ali je kateri od ponudnikov plačilnih storitev takšna nadomestila tudi dejansko zaračunaval svojim komitentom. Na podlagi prejetih pojasnil bo Banka Slovenije morebitnim kršiteljem odredila odpravo kršitev in zahtevala povrnitev neupravičeno zaračunanih nadomestil oziroma drugače ustrezno ukrepala. B. Krisper je dodatno predlagal, naj se začnejo razkrivati podatki o ugotovljenih kršitvah in izrečenih sankcijah na področju kršenja potrošniških pravic. Obveščanje javnosti o tem lahko po njegovem mnenju prispeva k spoštovanju zakonodaje, potrošnikom pa pomaga pri informirani odločitvi o primernem ponudniku. S. Anko je pojasnil, da Banka Slovenije, v skladu s svojimi zakonskimi obveznostmi, tega zaradi varovanja zaupnosti postopkov ne more razkriti. V vlogi katalizatorja Banka Slovenije na svoji spletni strani zagotavlja tudi transparentnost nadomestil ponudnikov plačilnih storitev, vendar pa na višino nadomestil (razen nadzora nad dopustnostjo posameznih nadomestil in oblikovanjem nekaterih nadomestil na podlagi stroškov) ne more in ne sme imeti neposrednega vpliva, saj se plačilne storitve izvajajo v konkurenčnem okolju. D. Bohnec je omenil vlogo Banke Slovenije kot katalizatorja, skozi katero lahko zagotovi odziven akcijski plan glede usklajevanja z ostalimi deležniki pri omenjeni problematiki. Z razpravo je nadaljevala V. Brečko, ki se je strinjala s stališčem B. Bjelice glede izpostavljenosti bank kreditnemu tveganju v primerih upravljanja direktnih obremenitev. V. Brečko je pozdravila ustanovitev Sveta, a obenem tudi poudarila, da se ji zdi bistveno, da Svet deluje v smislu predhodnega reševanja težav doma in ne da se hodi na zagovor v Bruselj. B. Krisper je poudaril, da Zveza potrošnikov Slovenije o vseh ugotovitvah glede težav pri poslovanju z direktnimi obremenitvami SEPA že sproti obvešča Banko Slovenije, s ciljem zagotoviti rešitev težav. Poudaril je tudi, da izmenjava izkušenj o problemih, ki nastopajo pri implementaciji SEPA v različnih državah članicah, lahko pozitivno prispeva k zmanjšanju nekaterih tveganj pri implementaciji in h kakovosti rezultatov. Z razpravo je nadaljeval M. Vičič, ki je v uvodnih besedah pozdravil ustanovitev Sveta in nadaljeval, da se mu zdi bistveno, da so sedaj na kupu združeni vsi deležniki, ki jih tematike s področja plačevanja zadevajo. Izpostavil je, da je primerjava nadomestil za plačilne storitve med posameznimi državami lahko problematična, saj so načini obračunavanja bančnih stroškov oz. nadomestil za plačilne storitve zelo različni. Tako obstajajo države, kjer so določene storitve brezplačne, obstajajo pa tudi države, kjer so storitve zelo drage. Zato je potrebno biti previden, s katerimi državami se primerjamo. Izpostavil je problematiko izvršnice in stroškov, ki so na ravni ponudnikov plačilnih storitev nastali pri njeni uvedbi. Poudaril je, da zagotovitev zakonskih pravic

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

uporabnikov poslovne banke stane, in da je zato potreben večji predhodni razmislek pri obravnavi dodeljevanja pravic. V zadnjem obdobju se namreč, po njegovih navedbah, pojavljajo zadeve v zakonih, za katere se samoumevno predvideva, da jih bodo banke same implementirale v poslovanje, pogosto z minimalnim ali celo brez nadomestila, kar pa je po mnenju M. Vičiča nedopustno. Ob tem je poudaril, da so banke profitne organizacije ter da delujejo v tej smeri. Na njegove komentarje se ja navezal F. Arhar, ki se je strinjal, da so poslovne banke v svojem bistvu profitne organizacije, in da njihov prostor delovanja ni zgolj Slovenija, temveč celotna Evropa. Nadaljeval je z mnenjem, da je projekt SEPA za Banko Slovenije dodaten poduk, saj je pretirano hitenje z migracijo na SEPA poslovnim bankam po njegovih trditvah povzročilo precejšnje materialno škodo. Poudaril je tudi, da je v lanskem letu prišlo do 40-odstotnega padca neobrestnih prihodkov bank v Sloveniji. Nadaljeval je, da ne razume, zakaj se Banka Slovenije tako ponaša s hitro migracijo na SEPA, ključno evropsko gospodarstvo, Nemčija, pa je imela v zadnjem kvartalu 2013 zgolj 0,7-odstotno migracijo direktnih obremenitev. Podvomil je tudi, da je 1. 8. 2014 dejanski končni datum za migracijo na SEPA (v letošnjem letu bodo namreč potekale še evropske volitve). Dodal je, da je ključno zaupanje v bančni sistem in denar, zato morajo biti sprejete rešitve v dobrobit tako uporabnikov kot tudi ponudnikov plačilnih storitev. V novoustanovljenem Svetu pa vidi dodatno priložnost za uresničevanje interesov, ki so skupni vsem deležnikom. Razpravo pod to točko je zaključil D. Bohnec, ki je povzel ključne ugotovitve ter izpostavil, da so očitno stališča različna. Navezal se je na mnenje F. Arharja glede hitenja pri migraciji na SEPA v Sloveniji in poudaril, da je bilo le tako mogoče opustiti različne infrastrukture za procesiranje številnih specifičnih slovenskih plačilnih instrumentov in s tem skrajšati čas vzporednega delovanja plačilnih sistemov za procesiranje SEPA in ne-SEPA plačil. Dodal je tudi, da je Banka Slovenije že v letu 2012 pripravila predlog modela nadgradnje sheme SEPA SDD B2B v Sloveniji v komercialno alternativo izvršnici, v katerem je predvidela tudi možnost refinanciranja upnika. Odobritev avansa bi bila seveda poslovna odločitev posamezne banke. Pri odločitvi bi banka upnika upoštevala informacijo o boniteti dolžnika (informacijo mogoče pridobiti iz kod razlogov zavrnitev direktne obremenitve) in informacije iz toka dokumentov skozi sistem za e-račune, predvsem računa (podatek o roku plačila) in predhodnega obvestila prejemnika plačila plačniku. Model je bil konec leta 2013 predstavljen Evropski centralni banki.

Ad 4)

Migracija na SEPA in zahteve Uredbe (EU) št. 260/2012

Tematiko je predstavil J. Šupek.

Razpravo je odprl D. Bohnec. M. Andronja je zastavila vprašanje glede tretje sheme direktnih obremenitev SEPA, t.i. SDD s fiksnim zneskom, ki je zelo zanimiva za zavarovalniško panogo. Zanimalo jo je, kdaj bo ta shema stopila v veljavo oz. od koga je odvisna implementacija sheme. Na vprašanje je odgovorila M. Stanovnik, ki je povedala, da se tretjo shemo obravnava v okviru Evropskega sveta za plačila pod okriljem delovne skupine, ki pa za enkrat še ni dosegla konsenza glede opredelitve določenih lastnosti, ki naj bi jih shema imela. Kar se tiče časovnice, je bilo predvideno, da bo tretja shema stopila v veljavo 1. 2. 2014, vendar je to zamrlo. Trenutno na trgu poteka raziskava, ali sploh še obstaja zanimanje za to shemo.

B. Bjelica je podal svoje videnje glede spremembe končnega datuma migracije na SEPA. Poudaril je, da so se na ZBS že dalj časa spraševali, ali bo res mogoče doseči skladnost z zahtevami SEPA na

evropskem nivoju do 1. 2. 2014. Slovenske banke so se na ta datum posebej pripravljale in so zaradi lažjega prehoda uporabnikov plačilnih storitev na obvezno uporabo standarda ISO 20022 XML objavile programske aplikacije za konverzijo podatkov med obstoječimi podatkovnimi standardi in ISO 20022 XML. S tem so članice Združenja bank Slovenije omogočile svojim strankam, ki so zavezane k spoštovanju uredbe, prilagojen pristop k obvezni uporabi standarda ISO 20022 XML. B. Bjelica je izpostavil tudi, da so banke, članice ZSB, 28. 1. 2014 na svojih spletnih straneh objavile sporočilo za javnost *Predlog Evropske komisije za spremembo Uredbe (EU) št. 260/2012 - obvezna uporaba standarda ISO 20022 XML*. D. Bohnec je povedal, da je s tem sporočilom s strani ZBS javnost sedaj seznanjena, da smo v nekakšnem prehodnem obdobju.

Ad. 5.

Informacija o ustanovitvi Odbora za plačila malih vrednosti v eurih

Tematiko je predstavil S. Anko.

Razpravo je odprl D. Bohnec, ki je poudaril, da bo novoustanovljeni Odbor za plačila malih vrednosti v eurih pomagal spodbujati razvoj integriranega, inovativnega in konkurenčnega trga plačil malih vrednosti v eurih v Evropski uniji.

- - -

V zaključku sestanka je D. Bohnec podal informacijo, da je trenutno v zraku pomembna sprememba, vezana na direktivo PSD2 (revizija direktive o plačilnih storitvah na notranjem trgu), glede dovoljenega vpogleda tretjih strank na račune strank pri bankah, in člane Sveta pozval k previdnosti. Ponovno je izpostavil tudi vprašanje izvršnice, ki bi se jo dalo nadgraditi z dodatnimi podatki in bi služila kot klasičen "trade bill" v trgovinskih in bančnih poslih.

Za konec je S. Anko poudaril, da bodo udeleženci sestanka po elektronski pošti dobili prosojnice z ustanovnega sestanka Sveta, zapisnik sestanka bo pripravil sekretariat in ga v roku desetih dni po sestanku po elektronski pošti posredoval na sestanku prisotnim v morebitne pripombe. Izpostavil je tudi, da spletna stran Sveta še ne deluje, zato lahko člani morebitna vprašanja, pripombe in predloge tem za obravnavo posredujejo po elektronski pošti na naslov sekretariata Nacionalnega sveta za plačila.

D. Bohnec se je vsem prisotnim zahvalil za udeležbo.

Zapisa: M. Plavec